

RAPORT
privind analiza întrebărilor deschise din
chestionarele aplicate cadrelor didactice implicate în
proiectul *Școli prietenoase în comunități implicate*, ID
106616

Supervizor,
Prof. Univ. Dr. Ștefan Marian Cojocaru, Coordonator P1

Experți evaluare impact și progres:

Aura Țabără, I.S.J. Iași

Cătălin Fedor, Asociația HoltIS

Ovidiu Bunea, Asociația HoltIS

Cuprins

Introducere.....	3
1. Analiza răspunsurilor oferite de cadrele didactice implicate în activitățile A.D.S. și Ș.D.Ș.....	7
2. Analiza răspunsurilor oferite de directorii unităților de învățământ implicate în proiect.....	12
3. Analiza răspunsurilor oferite de educatorii parentali și de cadrele didactice implicate în activitățile de educație non-formală.....	14
4. Concluzii.....	17

Introducere

Fiecare copil are dreptul la educație de calitate, așa cum *precizează Convenția ONU cu privire la drepturile copilului*, la care România este parte din anul 1990. Sistemul de educație din țara noastră are de depășit o paletă foarte largă de probleme, cele mai multe cronicizate, pentru a asigura cu adevărat dreptul fiecărui copil la educație de calitate.

Prima problemă este cea legată de **acces**. Estimăm că cel puțin 271.500 de copii cu vârste între 6 și 17 ani nu au fost cuprinși în învățământul primar și secundar, în anul 2014 (Manole, 2017). Astfel, unul din zece copii de această vârstă s-a aflat în această situație din cauza neînscrierii la școală sau pentru că a abandonat (părăsit timpuriu) învățământul. Lor li se adaugă peste 100.000 de copii între 3 și 5 ani care nu erau în grădiniță. În plus, există și o categorie aparte de copii în țara noastră, fără acte de identitate și domiciliu declarat, care nu figurează în statisticile autorităților, care nu au acces la servicii de bază și al căror număr este dificil de determinat.

Participarea efectivă la educație reprezintă o altă vulnerabilitate a sistemului de educație, deoarece o parte a copiilor înscriși se află în risc de a părăsi școala, confruntându-se cu probleme legate de absenteism/frecvență redusă a cursurilor și performanță scăzută sau repetenție. Astfel, în anul școlar 2013/2014, aproximativ 60.000 de elevi din învățământul primar și gimnazial de masă și special se aflau în repetenție sau cu situația școlară neîncheiată, raportul periodic al Ministerului Educației neoferind acești indicatori și pentru învățământul liceal și profesional. În același an, peste 48.700 de elevi din învățământul primar, gimnazial, liceal și profesional au abandonat școala (M.E.N., 2015). Participarea este un concept central al Școlii Prietenoase Copilului. Identifică elevii ca fiind „deținători de drepturi și pe cei care le facilitează drepturile ca purtători de datorii”, fiecare având un cuvânt de spus în forma și substanța educației sale (UNICEF, 2008). Deciziile privind toate aspectele procesului de învățământ și mediul înconjurător iau în considerare „vocile” mai multor perspective din cadrul școlii și comunității - iar deciziile sunt luate în consecință.

Dincolo de acces și participare, pentru a contribui cu adevărat la dezvoltarea potențialului fiecărui copil în parte, educația trebuie să fie și una de calitate.

Educația de calitate oferă copiilor cunoștințele, abilitățile și calificările de care au nevoie pentru o integrare ulterioară pe piața muncii și, astfel, are un rol esențial în întreruperea cercului vicios al defavorizării, așa cum subliniază și Recomandarea Comisiei Europene „Investiția în copii: întreruperea cercului vicios al defavorizării” (2013/112/UE). În ciuda acestui fapt, accesul și participarea la educație precum și rezultatele școlare sunt puternic afectate în prezența sărăciei și excluziunii sociale. Copiii care se confruntă cu o situație socio-economică precară sau cei din zone dezavantajate au mai puține opțiuni în ceea ce privește școlile, au acces redus la servicii de suport și prezintă un risc mai mare de a părăsi timpuriu școala (Organizația Salvați Copiii, 2014).

Acest cerc vicios, format între lipsa educației de calitate, pe de-o parte, și sărăcie și defavorizare, pe de altă parte, este cu atât mai puternic resimțit în cazul țării noastre, dat fiind că jumătate din copiii din România se află în risc de sărăcie sau excluziune socială (conform Eurostat, 2014).

Cifrele oficiale publicate de M.E.N. evidențiază faptul că din cei **178.899 de elevi** înscriși în clasa a VIII-a în anul școlar 2018-2019, au susținut Evaluarea Națională doar 154.958. Un număr de 23.941 (13,38%) de elevi nu au ajuns la acest examen, fiind în situație de corigență, repetenție sau cu situația școlară neîncheiată. Asta înseamnă că nu s-au prezentat, nu au ajuns sau nu au reușit să ia peste 5 la Evaluarea Națională 71.900 de copii din această generație, adică 40,19%.

Școala Prietenoasă Copilului (SPC) reprezintă un model global pe care UNICEF îl promovează începând cu mijlocul anilor 1990 și care plasează în centrul preocupărilor sale drepturile copiilor, împreună cu susținerea echității, incluziunii și abilitării copiilor celor mai săraci și mai expuși fenomenului de excluziune.

Sistemul de educație din România, ca și alte sisteme din regiune, a cunoscut în ultimele trei decenii un lung proces de reforme care au urmărit modernizarea concepției despre educație, armonizarea cu tendințele internaționale și cu evoluțiile socioeconomice în plan național. Prin politicile și măsurile de implementare, s-a urmărit ca școala să devină un

spațiu democratic, atractiv, echitabil și nediscriminator, deschis tuturor copiilor și oferind educație de calitate.

Conceptul de școală prietenoasă copilului (SPC) este unul de dată recentă și a evoluat de când a fost dezvoltat pentru prima dată în 1997 în Tailanda. În prezent este clar stabilit că reprezintă un model ce se caracterizează prin cinci mari dimensiuni (UNICEF, 2011):

1. incluziune proactivă, căutând și facilitând participarea tuturor copiilor, cu precădere a celor care sunt diferiți din punct de vedere etnic, cultural, lingvistic, socio-economic și al caracteristicilor individuale de personalitate;
2. eficiența academică a curriculumului și relevanța acestuia din punct de vedere al dezvoltării competențelor cheie ale copiilor și a abilităților de viață;
3. mediu sigur, protector și sănătos pentru starea de bine fizică și psihică a copiilor;
4. echitate și sensibilitate în raport cu aspecte legate de gen;
5. implicarea și participarea activă a familiilor și a comunității în toate aspectele care țin de politica școlii, management și sprijinul acordat elevilor.

Principiul **incluziunii** presupune că școala are grijă de toți copiii. Toți copiii sunt bineveniți, indiferent de abilități sau origine. Mai mult ca atât, școala prietenoasă copilului nu se ocupă doar de copiii care sunt deja în școală, dar încearcă să-i aducă la școală pe acei copii care dintr-un motiv sau altul sunt în afara școlii. Și odată ce i-a adus în școală, are grijă ca ei să nu fie descurajați și să abandoneze școala, dar să rămână în școală și să o absolve. În toate aceste acțiuni este nevoie ca școala să fie sprijinită de părinți și comunitate.

Principiul **centrării pe copil** presupune că școala promovează copilul, scoțând la iveală ceea ce e bun în copil, ajutându-l să aspire la ceva mare și să aibă încrederea că, dacă va lucra sârguincios, își va putea realiza visele. Aceasta ține atât de proces, cât și de rezultat. Dacă la lecții ne jucăm și ne simțim foarte bine, dar copiii nu pot citi sau efectua operații simple de adunare și scădere, atunci nu putem vorbi despre centrare pe copil. Pe de altă parte, dacă finalitățile de învățare sunt bune, dar procesul e prea rigid, nu permite participare și e bazat pe reproducerea informației, de asemenea nu putem pretinde că ne centram pe copil.

Proiectul **Școli prietenoase în comunități implicate** vizează acțiuni relevante pentru 2 teme secundare F.S.E., respectiv asigurarea de șanse egale și inovare socială. Proiectul

contribuie la creșterea participării la învățământul obligatoriu prin pregătirea resursei umane locale pentru furnizarea programului Școală după Școală, facilitarea accesului persoanelor din grupurile țintă la servicii specializate și personal de sprijin și prin promovarea mesajelor proiectului la nivel local prin evenimente atractive pentru grupul țintă.

În alegerea metodelor de cercetare, s-a ținut cont de faptul că *”utilizarea combinată a mai multor metode și tehnici în studierea aceluiași fenomen este un principiu al metodologiei sociologice, impus de faptul că fiecare metodă sau tehnică prezintă limite interne în surprinderea adevărului și că virtuțile de cunoaștere ale uneia suplinesc limitele celeilalte”* (Chelcea, S., 2001, p.64) și că *„pentru a spori valoarea unei cercetări, opțiunea logică este de a combina mai multe metode, tehnici și procedee, minimizând astfel riscurile metodologice și maximizând tăria și suplețea datelor”* (Rotariu, T., Iluț, P., 2006, p.113).

Plecând de la aceste considerente, în cadrul cercetării s-a recurs la îmbinarea metodelor cantitative cu cele calitative, cele care oferă informații cu valoare de fapte și cele care oferă opinii despre realitatea investigată, combinând documentarea cu ancheta pe bază de chestionar, ancheta pe bază de interviu și metoda focus grup.

Datele au fost culese de-a lungul anului 2019, pe măsură ce fiecare activitate a demarat, de la 156 de cadre didactice implicate în activitățile proiectului. Chestionarul adresat cadrelor didactice conține și patru itemi cu răspuns deschis.

Precizăm faptul că cea mai mare parte a acestor chestionare a fost completată on-line, cadrele didactice au primit un e-mail de informare și au fost rugate să acceseze un link în acest sens. Astfel, s-a respectat principiul confidențialității și fiecare respondent a avut certitudinea faptului că răspunsurile sunt anonime. Cadrele didactice implicate în activitățile nonformale au completat chestionarul în format creion-hârtie, cu prilejul participării la acțiunea de instruire organizată de Fundația Cote.

Astfel, respondenții pot fi grupați în mai multe categorii:

- cadre didactice implicate în activitățile programelor *A doua șansă* și *Școală după școală*;
- directori ai unităților de învățământ implicate în proiect și membri ai consiliilor de administrație;

- cadre didactice implicate în activitatea de educație parentală;
- cadre didactice implicate în activitățile de educație nonformală.

1. Analiza răspunsurilor oferite de cadrele didactice implicate în activitățile A.D.S. și Ș.D.Ș.

Unitățile de învățământ incluse în proiect au fost selectate în funcție de nivelul de defavorizare estimat pe baza unor date statistice concrete, conform ghidului de finanțare. Astfel, s-a considerat că aceste unități de învățământ și elevii lor se confruntă cu situații dificile, precum: marginalizare, sărăcie, spații insuficiente sau care necesită renovare, copii cu părinți plecați în străinătate, copii care provind din familii monoparentale sau care se află în plasament familial etc.

Având în vedere această situație de fapt, am fost interesați să identificăm care sunt problemele cu care se confruntă elevii, așa cum apar ele în percepția actorilor direct implicați în activitatea educațională din aceste unități de învățământ. În acest sens, respondenții au răspuns la următoarea întrebare:

Care considerați că sunt cele mai grave trei probleme cu care se confruntă copiii din școala dumneavoastră?

Respondenții au fost rugați ca, în cazul acestui item, să realizeze o ierarhie a problemelor cu care se confruntă copiii. Analiza statistică a răspunsurilor a evidențiat următoarea situație:

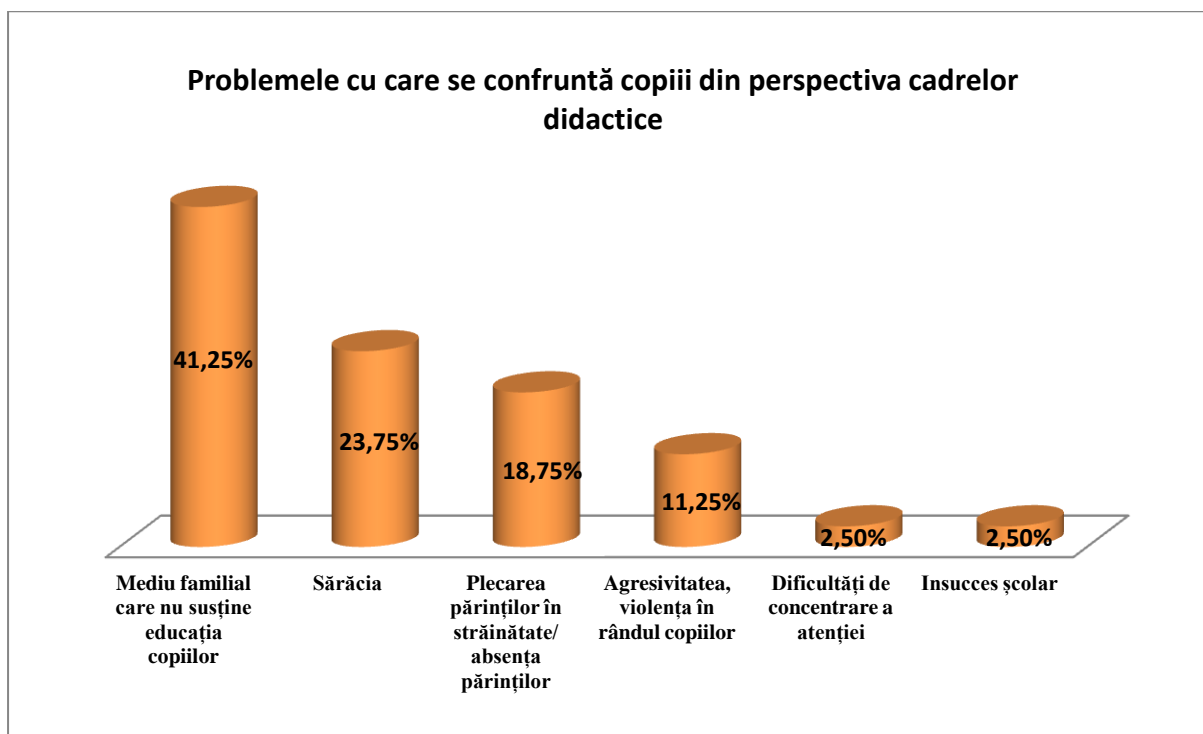

Figura 1. Centralizarea mediilor variabilelor, pe școlile implicate în proiect

Constatăm că, în opinia cadrelor didactice, principala problemă cu care se confruntă elevii este aceea a **mediului familial care nu susține educația**. Din discuțiile cu cadrele didactice realizate în cadrul focus-grupurilor organizate de echipa de cercetare, a reieșit faptul că este o practică în rândul familiilor din comunitățile avute în vedere de a implica elevii în activități gospodărești, în detrimentul pregătirii temelor. Totodată, părinții elevilor nu obișnuiesc să îi ajute pe aceștia la efectuarea temelor: fie pentru că ei consideră că nu pot să îi ajute, fie pentru că nu dispun de resursele necesare.

În acest sens, programul de **Școală după Școală** în care sunt implicați o parte dintre elevi reprezintă o activitate care vine în întâmpinarea nevoilor grupului țintă. De asemenea, activitatea de **educație parentală** are ca scop intervenția în vederea abilitării părinților pentru relaționarea pozitivă cu proprii copii și pentru dezvoltarea relației școală-familie.

Cel de-al doilea item cu răspuns deschis a solicitat cadrelor didactice să se pronunțe cu privire la problemele cu care se confruntă unitatea de învățământ:

Care considerați că sunt cele mai grave trei probleme cu care se confruntă școala dumneavoastră?

În ceea ce privește problemele cu care se confruntă școala, cadrele didactice au enumerat, în ordine, următoarele aspecte:

- **abandonul școlar;**
- dotarea materială și didactică inadecvată, învechită;
- **mediu familial care nu susține educația copiilor;**
- faptul că elevii și cadrele didactice sunt nevoite să facă naveta;
- lipsa personalului specializat pentru acordarea de servicii de sprijin;
- inexistența cabinetului medical în școală;
- mobilitatea personalului didactic;
- imposibilitatea de a lucra în echipă cu alți colegi.

Astfel, în opinia cadrelor didactice implicate în activitățile de educație remedială și în programul a doua șansă, principala problemă cu care se confruntă școlile este aceea riscului de abandon școlar. Totodată, constatăm faptul că proveniența elevilor din familii care nu susțin educația reprezintă o problemă atât pentru elevi, dar și pentru unitatea de învățământ.

Este important de remarcat faptul că profesorii sunt conștienți de faptul că unitatea de învățământ prezintă o vulnerabilitate din punct de vedere al resursei umane: lipsa personalului specializat pentru a lucra cu elevii care provin din medii defavorizate (logoped, profesor de sprijin, consilier școlar), distanța mare față de școală, dependența de mijloacele de transport reprezentând un impediment important pentru lucrul în echipă și pentru desfășurarea de proiecte pentru educație remedială, în acord cu nevoile elevilor.

Proiectul Școli prietenoase în comunități implicate urmărește, pe de o parte, să prevină și să diminueze neparticiparea școlară și riscul de abandon școlar, prin **crearea unui mediu prietenos** și prin identificarea precoce și sprijinirea copiilor cu grad ridicat de risc, iar pe de altă parte să prevină marginalizarea sau excluderea de către școală a copiilor „incomози” (copii cu rezultate slabe, cu nevoi speciale de educație, inclusiv cu probleme de comportament, copii provenind din grupuri minoritare etnic sau lingvistic), prin formularea unor standarde

educaționale realiste, posibil de atins, prin metode de evaluare corecte, transparente și menite a sprijini învățarea mai degrabă decât competiția și selecția.

Mediul fizic al școlii (direct corelat cu disponibilitatea și cu acceptabilitatea) influențează în foarte mare măsură mediul social, climatul în care se desfășoară interacțiunile dintre elevi și dintre elevi și profesori, la fel cum influențează starea de bine a copiilor, sănătatea și siguranța lor.

Stima de sine și implicarea în învățare sunt strâns legate de celelalte tipuri de trăiri afective, în special de ameliorarea comunicării și a relațiilor profesor-elev și elevi-elevi, de creșterea toleranței și utilizarea mai intensă a lucrului în grup. Școala prietenoasă permite elevilor creșterea încrederii și a ameliorarea imaginii de sine prin climatul creat, calitatea relațiilor interumane și calitatea procesului didactic. În realizarea dezideratelor școlii prietenoase copilului, un aspect important este cel legat de starea de bine a elevului, de creșterea stimei de sine și a modului în care are loc instruirea și evaluarea. În acest sens a fost formulat următorul item:

Cum vă asigurați că fiecare copil din școală are posibilitatea de a vedea afișate produsele activității sale?

Răspunsurile oferite de cadrele didactice implicate în activitățile S.D.S. și A.D.S. converg în direcția următoarelor variante:

- organizarea de expoziții, afișarea produselor în clasă, pe holuri, panouri, pe site-ul școlii;
- expunerea zilnică în sala de clasă;

Constatăm preocupare din partea cadrelor didactice pentru expunerea produselor elevilor și pentru valorificarea acestora. Considerăm că este important să se acorde mai multă atenție acestui aspect la nivelul fiecărei școli, astfel încât să se elimine ideea de competitivitate în favoarea dezvoltării unui climat pozitiv, bazat **pe cooperare și valorizarea fiecărui copil.**

Școala prietenoasă copilului determină o mai mare implicare a părinților în viața școlii. Educația parentală, ca formă de intervenție socială, urmărește să transmită părinților, prin

intermediul cursurilor la care aceștia participă, cunoștințe și informații cu scopul dezvoltării abilităților și competențelor parentale care sunt eficiente pe termen lung.

Condițiile sociale, economice și culturale se modifică permanent și de aceea uneori părinții se simt depășiți în a comunica cu copiii lor. Deseori, ei sesizează problemele copiilor doar când acestea sunt manifeste și soluția este de a apela la sprijin din partea specialiștilor, doar în situații de criză.

Pentru a identifica formele de colaborare cu familia a fost formulat următorul item:

Itemul 4: Care sunt proiectele concrete ale școlii în care s-au implicat părinții?

În cazul acestui item, cadrele didactice au oferit răspunsuri similare, în sensul în care implicarea familiei în activitățile școlilor se reduce la participarea la activitățile din cadrul proiectelor inițiate de I.S.J. Iași sau în programele ce au fost impuse de MEN (Școala altfel, proiectele de educație non-formală din C.A.E.N.; C.A.E.J.):

- proiecte cu finanțare europeană în care școlile au fost parteneri;
- proiecte de tip Erasmus+;
- proiecte de educație nonformală.

Din această perspectivă și raportându-ne la etapele evoluției **relației familie – școală**, considerăm că școlile implicate în proiect se regăsesc în **etapa școlii autosuficiente**: școala este considerată o instituție închisă, care nu influențează mediul familial și nu se lasă influențată de el. Caracteristicile etapei sunt:

- **contactele** cu părinții **sunt rare**, formale;
- părinții acceptă ideea că nimic din ceea ce se întâmplă în școală **nu îi interesează**;
- părinții **nu participă la consiliile de administrație** școlară;
- asociațiile de părinți **nu sunt încurajate**;
- în **pregătirea profesorilor** relația între familie și școală este neglijată;

2. Analiza răspunsurilor oferite de directorii unităților de învățământ

Itemul 1: Care considerați că sunt cele mai grave trei probleme cu care se confruntă copiii din școala dumneavoastră?

- mediul familial care nu susține educația copiilor/ comunicare defectuoasă cu familia;
- integrarea și consilierea copiilor cu CES;
- dotarea materială a școlilor;
- sărăcia;
- riscul de abandon școlar.

Constatăm o privire de ansamblu asupra situațiilor problematice cu care se confruntă școlile, perspectivă specifică managerilor de unități de învățământ. Totodată, este evident faptul că și în **opinia managerilor principala problemă cu care se confruntă elevii este aceea a unui mediu familial care nu susține educația.**

Itemul 2: Care considerați că sunt cele mai grave trei probleme cu care se confruntă școala dumneavoastră?

În ceea ce privește problemele cu care se confruntă școala, directorii au enumerat următoarele aspecte:

- lipsa specialiștilor care pot oferi sprijin educațional: logoped, profesor de sprijin, consilier școlar;
- lipsa de implicare a familiilor sărace în viața școlară a elevilor;
- riscul de eșec și abandon școlar;
- modernizarea infrastructurii și a bazei materiale;
- organizarea de activități remediale;
- programe de educație parentală;
- creșterea gradului de implicare a cadrelor didactice în realizarea de proiecte educative extrașcolare.

Constatăm răspunsuri similare cu cele ale cadrelor didactice implicate în programele SDS și ADS. Cu toate acestea, ierarhia problemelor este diferită: directorii unităților de învățământ consideră că cea mai importantă problemă a școlilor este aceea a **nevoii de specialiști pentru sprijin educațional, în timp ce cadrele didactice accentuează problema abandonului și riscului de abandon școlar**. Și managerii școlilor aduc în atenție nevoia de dotare materială a școlilor, de renovare a spațiilor școlare, de colaborare eficientă cu familia.

O perspectivă de ansablu asupra activității educaționale a școlilor, permite managerilor să aducă în prim-plan activitățile legate de educația remedială și programe de educație parentală, în corelație directă cu creșterea gradului de implicare a cadrelor didactice în realizarea de proiecte educative extrașcolare.

Itemul 3: Cum vă asigurați că fiecare copil din școală are posibilitatea de a vedea afișate produsele activității sale?

Răspunsurile oferite de directori cu privire la cel de al treilea item evidențiază sprijinul acordat de aceștia din punct de vedere financiar: „...*instituția școlară pune la dispoziția tuturor cadrelor didactice panouri pentru a putea fi expuse produsele activităților elevilor atât în sala de clasă cât și pe holurile școlii*”.

În unele școli, valorizarea produselor elevilor este un obiectiv urmărit în mod constant de conducerea unităților de învățământ, fiind asumat prin documentele de proiectare și prin activitățile de monitorizare zilnică: „...*verific personal acest lucru; îi rog și pe colegii mei din Consiliul de administrație să verifice dacă s-au afișat aceste produse pe panourile din clasă sau din școală, eventual pe site-ul școlii*.” Constatăm o implicare de impact a acestui director în ceea ce privește creșterea stimei de sine a elevilor și dezvoltarea unor relații pozitive între elevi și profesori: „*apoi (n.n. pe elevi) îi laud când mă întâlnesc cu ei, eventual îi îmbrățișez*.”

Este important de evidențiat faptul că managerii evidențiază faptul că rezultatele activității elevilor de la nivelul școlilor sunt promovate și la nivelul întregii comunități, nu doar al părinților.

Cu toate că managerii unităților de învățământ, atunci când trebuie să răspundă la întrebarea *Care sunt proiectele concrete ale școlii în care s-au implicat părinții?*, ei oferă aceleași variante de răspuns ca și cadrele didactice implicate în activitățile SDS și ADS:

- Proiectul I.S.J. Iași 106616 „Impreună pentru copii!”;
- proiecte de tip Erasmus+;
- programul M.E.N. Școala altfel.

3. Analiza răspunsurilor oferite de cadrele didactice implicate în proiect în calitate de Educatorii Parentali și de cadrele didactice implicate în activitățile non-formale coordonate de Fundația Cote

Având în vedere similiaritatea răspunsurilor oferite de cele două categorii de cadre didactice, am realizat în mod combinat analiza variantelor pentru itemii cu răspuns deschis.

Cadrele didactice care vor desfășura activități de educație parentală sunt profesori cu experiență, care cunosc foarte bine unitățile de învățământ în care lucrează. Selecția acestor profesori a urărit identificarea de cadre didactice titulare, cu vechime în domeniul educației și care au desfășurat activitate în cadrul aceleiași unități de învățământ timp de cel puțin doi ani școlari. S-a considerat că aceste criterii asigură o bună cunoaștere și relaționare cu părinții elevilor. Din păcate, factorii enumerați nu au putut fi respectate în toate situațiile, având în vedere mobilitatea resursei umane din mediul rural și dificultățile de încadrare cu care se confruntă aceste școli.

Selecția cadrelor didactice implicate în activitățile de educație nonformală a fost mai dificilă având în vedere numărul mare al acestora (112 profesori). Au fost depuse eforturi pentru a fi selectate cadre didactice cu experiență, dar în acest caz nu a mai putut fi respectat principiul vechimii în aceeași unitate de învățământ, fiind incluse în grupul țintă și profesori aflați în primul an de activitate în cadrul școlilor din proiect. Precizăm faptul că aceste cadre

didactice au lucrat în alte unități de învățământ, similare celor incluse în proiect și, astfel, dispun de o bună cunoaștere a problemelor cu care se confruntă școlile și elevii din zonele defavorizate.

Itemul 1: Care considerați că sunt cele mai grave trei probleme cu care se confruntă copiii din școala dumneavoastră?

În opinia educatorilor parentali și a cadrelor didactice care vor coordona activitățile de educație nonformală, principala provocare a unităților de învățământ implicate în proiect este implicarea activă a părinților în activitățile de instruire a elevilor, atât la cele organizate la clasă, dar mai ales la supravegherea efectuării temelor pentru acasă. Alte variante de răspuns sunt:

- dificultățile emoționale cu care se confruntă copiii ai căror părinți sunt plecați și numărul mare al acestor elevi;
- birocrăția ce acaparează timpul cadrelor didactice în defavoarea elevului;
- necesitatea lucrului diferențiat în cazul elevilor cu C.E.S.;
- nevoia de desfășurare a activității prin colaborarea cu ceilalți colegi.

Astfel, cadrele didactice accentuează importanța prezenței părinților în viața copiilor, subliniind faptul că mulți copii suferă pentru că au părinții plecați în străinătate. Regăsim și în acest caz dorința cadrelor didactice de a desfășura activității prin **colaborare cu ceilalți colegi**, nevoia de consultare și schimb de experiență, de analiză a situațiilor problematice, **de echipă care este preocupată de elevii școlii și de nevoile reale ale acestora**.

Răspunsurile oferite la cea de a doua întrebare cu răspuns deschis de aceste categorii de cadre didactice sunt nuanțate, diferite de cele oferite de directori și de profesorii implicați în activitățile ADS și SDS. Astfel, aceste cadre didactice consideră că problemele unităților de învățământ sunt legate de dotarea materială și de lipsa spațiului pentru desfășurarea activităților:

- inexistența unor cabinete bine dotate ca urmare a dotării insuficiente;
- lipsa personalului specializat pentru servicii educaționale: consilier școlar, logoped;
- lipsa spațiului necesar desfășurării de activități extrașcolare;

- riscul de abandon școlar;
- **comunicarea deficitară între conducerea școlii și cadrele didactice;**
- necesitatea participării la cursuri de perfecționare gratuite;
- **organizarea pentru părinți a unor sesiuni de consiliere individuală sau în grupuri mici** cu ajutorul unor consilieri, psihologi de specialitate

Apare ca variantă de răspuns dificultatea de a comunica eficient cu conducerea școlii și dorința de a participa la cursuri de formare gratuite. Totodată, este amintită pentru prima dată nevoia părinților de a primi consiliere din partea unor specialiști. În acest sens considerăm că organizarea grupurilor de suport pentru părinți, în completarea cursurilor de educație parentală, va reprezenta o activitate de impact în cadrul proiectului.

În ceea ce privește răspunsurile la itemul 3, *Cum vă asigurați că fiecare copil din școală are posibilitatea de a vedea afișate produsele activității sale?*, observăm că și de această dată lucrările copiilor sunt expuse în sala de clasă sau pe holul școlii.

Itemul 4: Care sunt proiectele concrete ale școlii în care s-au implicat părinții?

Răspunsurile oferite de cele două categorii de cadre didactice implicate în activitățile proiectului cu privire la implicarea părinților în viața școlii sunt următoarele:

- implicarea în proiectele I.S.J. Iași: "Impreună pentru copii!" "Școala pentru valori autentice" "Traista cu sănătate";
- nu știu niciun proiect în care să fi fost implicați părinții;
- proiecte de voluntariat, proiecte Erasmus+;
- cursul de perfecționare **Arta de a fi parinte** unde au participat și părinți;

Se constată că, în general, cadrele didactice evidențiază aceleași activități în care au fost implicați părinții. Spre deosebire de răspunsurile anterioare, aceste cadre didactice amintesc organizarea unui curs de formare la care au participat și părinții fapt ce demonstrează preocuparea profesorilor și a directorilor pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă unitățile de învățământ.

4. Concluzii

Unul dintre cei mai importanți indicatori ai eficienței unui sistem de învățământ este rata abandonului școlar. Aceasta relevă puterea sistemului școlar de a cuprinde și menține elevii în interiorul său, de a le asigura accesul și suportul pentru finalizarea cel puțin a nivelului școlar obligatoriu. **Abandonul școlar** constă în încetarea frecventării școlii, părăsirea sistemului educativ, înaintea obținerii unei calificări sau pregătiri profesionale complete sau înaintea încheierii ciclului de studii început.

Proiectul **Școli prietenoase în comunități implicate** poate fi încadrat ca **un demers semnificativ de prevenire a fenomenului abandonului școlar** la nivelul județului Iași, prin complexitatea programului de intervenție integrată și prin amploarea lui, activitățile derulându-se deopotrivă elevilor, cadrelor didactice, părinților și reprezentanților autorităților locale.

Centralizarea răspunsurilor oferite de cadrele didactice la itemii deschiși, permite evidențierea următoarelor concluzii:

- Cadrelor didactice implicate în programele ADS și SDS și directorii unităților de învățământ consideră că principala problemă cu care se confruntă elevii este aceea a **mediului familial care nu susține educația**.
- Educatorii parentali și coordonatorii activităților nonformale accentuează importanța prezenței părinților în viața copiilor, subliniind faptul că **mulți copii suferă pentru că au părinții plecați în străinătate**.
- Directorii unităților de învățământ consideră că cea mai importantă problemă a școlilor este aceea a **nevoii de specialiști pentru sprijin educațional, în timp ce cadrele didactice accentuează problema abandonului și riscului de abandon școlar**. Se aduc în atenție, totodată, nevoia de dotare materială a școlilor, de renovare a spațiilor școlare, de colaborare eficientă cu familia.
- În opinia managerilor și a cadrelor didactice implicate în activitățile proiectului, proveniența elevilor din familii care nu susțin educația reprezintă **o problemă atât pentru elevi, dar și pentru unitatea de învățământ**.

- Cadrelor didactice educatori parentali și coordonatori ai activităților nonformale evidențiază nevoia de a desfășura activității prin **colaborarea cu ceilalți colegi**, nevoia de consultare și schimb de experiență, de analiză a situațiilor problematice, **de echipă care este preocupată de elevii școlii și de nevoile reale ale acestora**.
- Constatăm preocupare din partea cadrelor didactice pentru expunerea produselor elevilor și pentru valorizarea acestora. Considerăm că este important să se acorde mai multă atenție acestui aspect la nivelul fiecărei școli, astfel încât să se elimine ideea de competitivitate în favoarea dezvoltării unui climat pozitiv, bazat **pe cooperare și valorizarea fiecărui copil**.
- Implicarea familiei în activitățile școlilor se reduce la **participarea la activitățile din cadrul proiectelor inițiate de I.S.J. Iași sau în programele ce au fost inițiate de M.E.C. (Școala altfel, proiectele de educație non-formală din C.A.E.N.; C.A.E.J.)**.
- Este amintită nevoia părinților de a primi consiliere din partea unor specialiști. În acest sens considerăm că **organizarea grupurilor de suport pentru părinți**, în completarea cursurilor de educație parentală, va reprezenta o activitate de impact în cadrul proiectului.

Proiectul **Școli prietenoase în comunități implicate** poate fi încadrat ca un demers semnificativ de diminuare a fenomenului abandonului școlar la nivelul județului Iași, prin complexitatea programului de intervenție integrată și prin amploarea lui. Astfel, putem vorbi despre dezvoltarea capacității instituționale de intervenție pe problematica abandonului școlar, prin dezvoltarea unui model de mentorat pentru management educațional, prin organizarea de activități de educație remedială, activarea consiliilor consultative comunitare, a unei rețele de educatori parentali, cadre didactice specializate în lucrul cu părinții, crearea unei rețele de suport între părinții care sunt în situații vulnerabile și implicarea unui număr mare de elevi și cadre didactice în activități nonformale inovative.